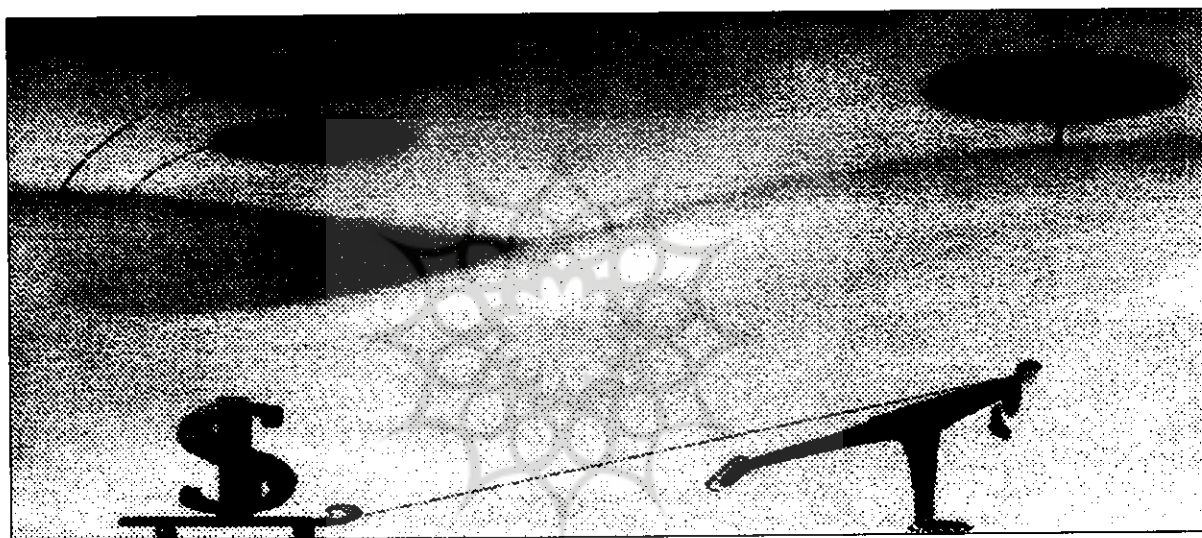


حسابداری و گزارشگری پایداری شرکت‌ها در هزاره سوم



قدرت‌آله برزگر
عضو هیئت علمی گروه حسابداری
وحید غفاری
کارشناسی ارشد حسابداری

مقدمه

نقش به‌سزایی را در فرایند گزارشگری ایفا می‌نمایند. همچنین، نهادهای حرفه‌ای حسابداری نیز توجه ویژه‌ای به مباحث پایداری از خود نشان داده‌اند. با وجود این، توافق در بین افراد دانشگاهی برای تعریف و مفاهیم گزارشگری پایداری وجود ندارد و هنوز حوزه‌های ناشناخته و مبهم بسیاری برای موفقیت در یکپارچه کردن پایداری در فرایندهای سازمانی، بدون پاسخ باقی مانده است. یکی از چالش‌های اساسی حسابداری در رویارویی با مسائل حوزه پایداری، شامل ابهام و پیچیدگی موضوع و فقدان تعریف واضح و قابل درکی از توسعه پایدار^۱ و به تبع آن

در سال‌های اخیر، توجه نهادهای دانشگاهی به موضوع حسابداری، برای پایداری، به‌طور روزافزون افزایش یافته است؛ به‌طوری که مقالات منتشر شده در خصوص این موضوع، مویده آن می‌باشد. همچنین، به‌نظر می‌رسد که آگاهی سازمان‌ها نسبت به اهمیت فعالیت‌های تجاری پایداری، افزایش یافته است. به‌طور مثال، شواهد بیانگر این واقعیت است که در سال ۲۰۰۵، ۵۲ درصد از ۲۵۰ شرکت بزرگ جهان به‌طور داوطلبانه گزارش‌های پایداری^۱ و محیطی را تهیه و ارائه نموده‌اند. از طرف دیگر، در این زمینه درک و آگاهی در عموم سازمان‌ها وجود دارد و حسابداران،

گزارشگری پایداری است.

براساس تعریف عمومی، توسعه پایدار توسعه‌ای است که ضمن رفع نیازهای نسل حاضر، چگونگی برطرف کردن نیازهای نسل آینده را نیز مورد توجه قرار می‌دهد. در این راستا، سوال اساسی در زمینه محدوده‌ای است که باید از بعد زمانی و جغرافیایی، بین سازمان، محیط و آثار اجتماعی آن مورد توجه قرار گیرد. برای مثال، یک سازمان چند دهه یا چند سده از آینده را باید در بررسی آثار عملیات تجاری خود در نظر بگیرد؟ و در سنجش این آثار، کدام یک از نگرش‌ها و دیدگاه‌های مختلف را باید به کار گیرد؟

چالش دیگر، ارتباط بین پایداری و اهداف تجاری شرکت در جهت حداکثر کردن رشد سرمایه و منافع سهامداران و ذی‌نفعان است. اگر چه، تحقیقات نشان می‌دهد که ترویج فعالیت‌های تجاری پایدار می‌تواند سودآوری بلندمدت را بهبود بخشد، اما این ارتباط همیشه واضح و مشهود نیست و این سوال برای تصمیم‌گیرندگان وجود دارد که تا چه اندازه و در چه محدوده‌ای سازمان‌ها باید آثار خارجی فعالیت‌های خویش را در نظر گیرند.

مشکل عملی دیگر در مواجهه با این چالش‌ها، این است که با استفاده از سیستم‌های حسابداری سنتی، اندازه‌گیری و سنجش آثار خارجی عملیات سازمان به‌سادگی ممکن نیست و ترازنامه متداول، صرفاً شامل دارایی‌های تحت مالکیت سازمان و بدهی‌های ناشی از تعهدات قانونی و قراردادی است و به‌طور کلی، نمی‌تواند دربرگیرنده آثار محیطی و اجتماعی سازمان‌ها باشد. بررسی ادبیات دانشگاهی نشان می‌دهد که نگرش‌های متفاوتی از حسابداری برای پایداری مطرح است و همچنین، اجماع کلی برای حرکت در این مسیر وجود ندارد. نقطه‌نظرات و مباحثات بیشتری ضرورت دارد تا سیستمی توسعه‌یافته برای یکپارچه‌سازی پایداری در حسابداری و فرایند گزارشگری ایجاد شود.

مفهوم توسعه پایدار

توسعه پایدار، در مفهوم گسترده‌اش به معنای به رسمیت شناختن سه سرمایه پولی، انسانی و طبیعی^۳ است که با یکدیگر در تقابل هستند. توسعه پایدار، در جهان متحول کنونی و با نگاهی به قرن بیست و یکم متولد شده است. این

موضوع، انسان‌محور بوده و به‌سرعت به مهم‌ترین مناظره کنونی و نیز یکی از مهم‌ترین چالش‌های قرن بیست و یکم تبدیل شده است و در حقیقت، راه‌حلی برای معمای توسعه در شرایط سال‌های پایانی قرن بیستم تلقی می‌گردد. توسعه پایدار، فرایندی مستمر از دگرگونی، انطباق و سازگاری در همه ابعاد اقتصادی، اجتماعی و محیطی در استفاده از منابع، هدایت سرمایه‌گذاری‌ها و جهت‌گیری توسعه فناوری با در نظر گرفتن نیازهای بالقوه و بالفعل بشری است.

مفهوم جدید توسعه پایدار، کلی‌نگر است و همه ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و دیگر نیازهای بشری را دربرمی‌گیرد. به‌اعتباری، مهم‌ترین جاذبه در توسعه پایدار در جامع‌نگری آن است. توسعه پایدار، در اساس یک موقعیت ثابت نیست، بلکه عبارت است از «فرایندی مستمر از دگرگونی، انطباق و سازگاری» که طی آن بهره‌برداری از منابع برای سرمایه‌گذاری، جهت‌گیری توسعه فناوری و دگرگونی نهادی، همگی در هماهنگی با هم، دربرگیرنده نیازهای بالقوه و بالفعل انسان می‌شوند. توسعه پایدار، برآورنده نیاز و آرمان‌های انسان‌ها، نه فقط در یک کشور و یک منطقه که تمامی مردم در سراسر جهان و در حال و آینده است (Lindner, 1993). قبل از این‌که سازمان‌ها بتوانند ملاحظات پایداری را در فرایند تجارت خود شروع نمایند، باید درک مناسبی از مفهوم تجارت پایدار داشته باشند. با این‌که تعریفی واحد و مورد توافق برای پایداری، وجود ندارد، اما همه تعاریف به‌طور مشترک بر این نکته تاکید دارند که توسعه ضمن برآورده کردن نیازهای نسل حاضر، باید توانایی برآورده ساختن نیازهای نسل‌های آینده را نیز در نظر گیرد.

براساس اصول جامعه جهانی، اقتصاد نوین در حال ظهور و شکل‌گیری است. با توجه به تغییرات محیط تجاری و سازمان‌ها در قرن ۲۱، عمدتاً توجه به مزیت‌های رقابتی شرکت‌ها تمرکز یافته است و کمتر به نگرش توسعه پایدار پرداخته می‌شود. معیارهای توسعه پایدار در اقتصاد جدید، بسیار متفاوت از معیارهای مالی متداول با تاکید بر سهامداران و یا ذی‌نفعان می‌باشد و علاوه بر توجه به ارتباط بین شرکت‌ها و سهامداران، به ابعاد اجتماعی و محیطی فعالیت شرکت و آثار آن در آینده نیز تاکید دارد. به‌طور کلی در نگرش توسعه پایدار، توجه همزمان به سه بعد عملکرد

نرم افزارهای یکپارچه مالی اداری

کاکتوس

ابزاری کارآمد در دست مدیران

کاکتوس CACTUS

- حسابداری
- انبارداری
- خرید و فروش
- چک
- صندوق
- حقوق و دستمزد
- صنعتی
- دبیرخانه
- پخش مویرگی
- وام و صندوق قرض الحسنه
- تعاونی مسکن و سهام
- پیمانکاری
- حق العمل کاری
- حمل و نقل باری
- انبارهای عمومی
- سرویس مشتری
- بانک اطلاعاتی مؤسسات و اشخاص

تحت انواع ویندوز و شبکه

SQL Server

شرکت کاکتوس کامپیوتر

۸۸۴۲۷۱۳۰-۸۸۴۴۴۲۱۹ ☎

۰۹۱۲۳۲۲۳۸۰۳

تهران، سهروردی شمالی، مقابل پمپ بنزین ☒

پلاک ۲۱۸، طبقه هفتم، واحد شرقی

www.cactus.ir

اقتصادی، اجتماعی و محیطی مدنظر است. اگر چه مشکلات بسیاری برای سنجش و اندازه گیری مستقیم ابعاد توسعه پایدار وجود دارد، اما باید به سنجش غیرمستقیم و گزارشگری آثار محیطی و اجتماعی فعالیت های اقتصادی هم پرداخته شود.

سیستم جاری گزارشگری مالی

از زمان انقلاب صنعتی، توسعه سریع اقتصادی عواقب و پیامدهای بسیاری برای سیاره زمین به دنبال داشته است که نتیجه آن، سیستم نامتوازن و نامتعادل اقتصادی، بدون توجه به آثار اجتماعی و محیطی فعالیت ها بوده است. در واقع، این وضعیت ناشی از توجه بیش از حد به حداکثرسازی ثروت در محیط فزاینده رقابتی بوده و منابع بدون توجه به نیازهای بالقوه نسل های آینده، در حال توزیع و مصرف است. امروزه، دولت ها حمایت از دارایی های اجتماعی و محیطی را مورد تاکید قرار می دهند، اما هنوز هم بسیاری از سازمان های اقتصادی با نگرش زمانی کوتاه مدت در حال فعالیت بوده و از فعالیت های ناپایدار آنان چندان کاسته نشده است.

حسابداری نیز همسان با این توسعه اقتصادی، در حال رشد بوده است. با وجود این، هنوز هم اصول و چارچوب مفهومی آن، بر مبنای توسعه اقتصادی بدون تغییر باقی مانده است. اصول حسابداری متداول، صرفاً منعکس کننده پیامدهای اقتصادی تصمیمات مرتبط با دارایی های تحت تملک می باشد و سیستم جاری حسابداری، ملزم به ثبت پیامدهای خارجی عملیات و کارکردهای شرکت ها نیست. شکل و محتوای صورت های مالی از طریق استانداردهای حسابداری تدوین شده توسط نهادهای حرفه ای بین المللی و به طور خاص، فقط دو نهاد بزرگ تدوین کننده استانداردهای حسابداری، یعنی هیئت استانداردهای حسابداری بین المللی (IASB) و هیئت تدوین استانداردهای حسابداری مالی (FASB) تعیین می شود. عناصر و اجزای صورت های مالی، در ارزیابی وضعیت و عملکرد مالی یک واحد تجاری استفاده می شود. تعاریف عناصر صورت های مالی متداول، منعکس کننده کلیه پیامدهای فعالیت های تجاری نیستند و فقط دارایی ها و بدهی هایی را شناسایی می کند که به طور اطمینان بخشی قابل اندازه گیری

محیط تجاری پایدار، این تفکر به خصوص برای نسل‌های آینده، می‌تواند بسیار مشکل‌آفرین و دردسرساز باشد.

به‌طور ایده‌آل، پایداری باید هدف اولیه همه واحدهای تجاری تلقی شود. علاوه بر این، حداکثر کردن سود معیاری کنترل شده و محدود تلقی می‌شود، چرا که هنوز قادر به اندازه‌گیری و کمی کردن آثار فعالیت‌های تجاری روی محیط نیست. از این رو، نقش حسابداری به‌عنوان ابزار گزارشگری بسیار حائز اهمیت خواهد بود تا بتواند با عینیت، این گونه آثار محیطی واحدهای تجاری را شناسایی، اندازه‌گیری و گزارش نماید. در سال‌های اخیر، علائم امیدوارکننده‌ای توسط حرفه حسابداری برای ایفای این نقش مهم وجود دارد. بسیاری از نهادهای حرفه‌ای بین‌المللی حسابداری مقالات زیادی را درباره چگونگی لحاظ نمودن معیارهای پایداری در گزارشگری مالی متداول، منتشر نموده‌اند. از جمله می‌توان به موضوعات حسابداری بهای تمام شده کامل^۷ و گزارشگری مالی متوازن^۸ اشاره کرد که بیانگر نگرش‌های چند بعدی در فرایند گزارشگری و حسابداری است. اما، هنوز این نهادها به توافق جهانی بر روی یک نگرش موفق دست نیافته‌اند. به‌طور مثال، سازمان گزارشگری جهانی^۹ سازمانی است که هدف آن کمک به گزارشگری عملکرد اقتصادی، محیطی و اجتماعی توسط همه سازمان‌ها است، به‌گونه‌ای که گزارش‌های مزبور قابل مقایسه بوده و در راستای اصول گزارشگری مالی باشد.

در حسابداری برای پایداری، تاکید بر این است که کلیه اشکال مختلف سرمایه اعم از سرمایه اقتصادی، اجتماعی و محیطی باید به‌طور خاص مورد توجه باشند و آثار آنها در ابعاد مختلف مورد ارزشیابی قرار گیرد. حسابداری پایدار، یک فعالیت پویا است که "جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل و استفاده از اطلاعات پولی مرتبط با ابعاد اقتصادی، اجتماعی و محیطی را به‌منظور بهبود عملکرد سازمانی انجام می‌دهد" و از طریق توسعه سازوکارهای مالی به‌عنوان ابزاری توانمند، کمک می‌نماید تا سازمان‌ها بتوانند به راحتی با چالش‌های توسعه پایدار مواجه شوند.

حسابداری پایدار، مستلزم توجه به سیستم‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و محیطی (همه انواع سرمایه) در داخل و خارج از سازمان در زمان حال و آینده است. حسابداری پایدار، فرصتی را برای مشارکت بیشتر و بهتر با توسعه

بوده و شواهد و مستندات کافی برای آن وجود داشته باشد. همچنین، محدوده و دامنه صورت‌های مالی صرفاً^{۱۰} دربرگیرنده تغییرات در بدهی‌ها و دارایی‌هایی است که به‌نوعی روی جریان‌های نقدی یک واحد گزارشگر اثرگذار می‌باشد و مفهوم ارزش پولی را عموماً مورد توجه قرار می‌دهد. بنابراین، در وضعیت موجود شناسایی جریان‌های نقدی کوتاه‌مدت، با اهمیت‌تر از آثار و پیامدهای محیطی و اجتماعی در تجزیه و تحلیل تلقی می‌گردد.

لذا برای رفع این چالش‌ها، ارائه الگوهای جدید و مدل‌های جایگزین برای توسعه مدیریت تجاری نوین و با در نظر گرفتن آثار خارجی عملیات سازمانی، ضرورت دارد. شرکت‌ها به‌طور مستقیم با محیط در تعامل هستند و از طریق مصرف منابع طبیعی به‌عنوان سرمایه ملی، آثار آن را نیز باید در نظر بگیرند. توجه به این آثار، گرایش به سنجش پایداری^{۱۱} و گزارشگری آن را ایجاب می‌نماید.

چشم‌انداز نوین حسابداری و گزارشگری مالی دنیای تجارت و عموم جامعه، به‌درستی در حال آگاه شدن از آسیب‌پذیری کنترل‌نشده سیاره زمین در اثر فعالیت‌های اقتصادی و تجاری هستند. به‌نظر نمی‌رسد که حسابداری به‌عنوان یک دانش چندان با این تغییرات هم‌گام باشد. حسابداری به‌عنوان ابزاری اساسی یا فرایندی است که ساخته دانش بشری است و چارچوب مفهومی و تئوری‌های آن شبکه‌ای ذهنی از عقاید و نظرات مختلفی است که به‌عنوان ابزاری ارتباطی همچون رسانه‌های خبری امروزی، بسیار ارزشمند می‌باشد. در واقع، حسابداری به‌عنوان فرایندی از ارزش‌های مالی است که قابلیت و پتانسیل آن بستگی به سنجش و اندازه‌گیری آثار فعالیت‌های سازمانی دارد. در محتوای موجود حسابداری، فرهنگ تجاری و سبک مدیریت سازمانی وجود ندارد. همچنین ناتوانی آن برای یکپارچگی با آثار محیطی و اجتماعی‌اش باید به‌نحو مناسبی رفع شود. هزینه‌های اجتماعی و محیطی، به‌سرعت در حال افزایش هستند، به‌گونه‌ای که با نگرش اقتصاد جهانی، افزایش مصرف منابع طبیعی و انرژی منجر به توسعه ناپایدار خواهد شد. بنابراین، هدف حداکثر کردن ثروت از طریق حداکثر کردن فروش و ارزش بازار سهام برای تامین منافع سهامداران، جای شک و ابهام دارد. زیرا، در

تجربه ای نو با سیستم یکپارچه مالی سپهر

عملکرد عالی

کیفیت مطلوب

پشتیبانی فنی مستمر

سادگی، کارایی و انعطاف فوق العاده

قابلیت انطباق با نیازهای مشتری

کاراقتی عملکرد

قیمت مناسب

اجرا شده در صنایع و کاربردهای مختلف

نسخ استاندارد، حرفه ای و پیشرفته



info@setarehsepehr.com

www.setarehsepehr.com

تهران، خیابان ملاصدرا، بعد از چهار راه شیراز

ساختمان سارا، پ ۲۰ طبقه ۳ واحد ۱۳

تلفن: ۸۸۰۳۹۸۵۵ - ۸۸۰۳۹۴۴۸

تجاری و صنعتی در جهت پایداری فراهم می آورد. بسیاری بر این باورند که حسابداری پایدار، امکان پاسخگویی در ابعادی را فراهم می آورد که خواسته جامعه و مردم بوده و تاکنون در این خصوص اقدامی صورت نگرفته است. در واقع، آثار ابعاد مختلف پایداری با زبان مالی، به تصمیم گیرندگان ارائه می گردد و فرصتی را برای پایداری بیشتر فراهم می کند. حسابداری پایدار می تواند به سازمان ها و شرکت ها در درک ابعاد توسعه پایدار و توسعه سازوکارهای مالی برای انعکاس و گزارشگری آن کمک کند. تمرکز حسابداری پایدار روی گسترش اطلاعات در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و محیطی در اتخاذ تصمیمات سطوح مختلف سازمانی است و به عنوان ابزاری مفید برای کمک به سازمان ها در جهت پایداری بیشتر، می تواند مفید واقع گردد.

نگاهی به چارچوب مفهومی پایداری و مسئولیت پاسخگویی

در طی سال های اخیر، چندین نگرش برای مفهومی کردن ادبیات پایداری ارائه و تعدیل شده اند. به طور متداول، مسئولیت حسابداری و یکپارچه کردن مدیریت شرکت با عملکرد پایداری و سنجش و گزارشگری آن، وظیفه کوچکی نیست. اما به دلیل رشد آگاهی های عمومی و فشارهای موجود از سوی بازارهای جهانی، گزارشگری آثار فعالیت های تجاری شرکت ها بر منابع طبیعی و اجتماعی، بسیار مورد توجه قرار گرفته است. موفقیت های بسیاری برای گزارشگری تجاری با نگرش توسعه پایدار در دو دهه اخیر حاصل شده است که بهبود آن، مستلزم توجه بیشتر به قابلیت مقایسه و انعطاف پذیری آن با اطلاعات غیرپولی و ترکیب کردن آن با اطلاعات پولی می باشد. مدل های عملیاتی پیشنهادی برای گزارشگری اطلاعات غیرپولی در عملکرد شرکت ها، شامل موارد اساسی زیر است:

۱- مدل سه گانه^۱،

۲- ارزیابی متوازن،

۳- ارزیابی متوازن پایدار، و

۴- مدل ارزیابی پایداری.

مدل سه گانه، ملاحظات اقتصادی، اجتماعی و محیطی را ترکیب می نماید و ارزیابی متوازن پایدار نقشه های

استراتژی را برای یکپارچه کردن ابعاد پایداری در فرایند گزارشگری به کار می‌برد و در نهایت، مدل‌های ارزیابی پایداری، مفهوم حسابداری بهای تمام شده کامل یک سازمان را مورد استفاده قرار می‌دهد. به عبارت دیگر، در این مدل، همه هزینه‌های داخلی و خارجی ابعاد محیطی و اجتماعی به ارزش‌های پولی در محاسبات بهای تمام شده در نظر گرفته می‌شود.

هر یک از مدل‌های ارائه شده، موافقان و منتقدان بسیاری دارد. بحث اصلی این است که محدوده و مرز اجرای حسابداری و گزارشگری پایداری کجاست؟ در حال حاضر، موضوع و اهمیت مقوله گزارشگری پایداری مورد تایید و تاکید همگان می‌باشد. اما هنوز نحوه گزارشگری عملکرد پایدار به عنوان یک فرایند داوطلبانه و اختیاری است و الزام قانونی خاصی در سطح بین‌المللی برای آن وجود ندارد. ادبیات حسابداری محیطی، اجتماعی، منابع انسانی و طبیعی، در دو یا سه دهه اخیر، رشد قابل توجهی یافته است. اما فقدان نوآوری در ارزشیابی و روش‌های گزارشگری آن، برای حسابداران حرفه‌ای بسیار مشهود بوده و یکی از چالش‌های اساسی در این زمینه به شمار می‌رود که هنوز بدون پاسخ باقی مانده است. همچنین، در بعد آموزش حسابداری، تدریس فنون جایگزین برای توجه به ابعاد توسعه پایدار و انتظارات واحدهای تجاری از حرفه حسابداری، بسیار کم‌رنگ بوده و تا حدی مورد غفلت قرار گرفته است و اساساً افشا و گزارشگری ابعاد محیطی و اجتماعی، محدود به تعدادی از شرکت‌های بزرگ در کشورهای صنعتی می‌باشد. همچنین، واژه پایداری در مباحثات تجاری، بدون یک تعریف مناسب و بلا تکلیف مانده است. از این رو، سازگاری واحدهای تجاری با فعالیت‌های مطلوب اجتماعی و محیطی، با ابهامات اساسی روبه‌روست. در عوض، فرایند گزارشگری عملکرد عمومی به عنوان یک جنبش جدید، جهت بهبود قابلیت پاسخگویی شرکت‌ها در حال شکل‌گیری است. توجه و تمرکز مدیریت اکثر شرکت‌ها به موشکافی آثار خارجی (محیطی و اجتماعی) فعالیت‌هایشان افزایش یافته است. اما به نظر می‌رسد که نوعی بی‌میلی و بی‌توجهی برای یک سیستم و فرایند تعریف شده و مورد پذیرش جهت افزایش یا بهبود حسابداری با در نظر گرفتن آثار خارجی، احساس می‌شود.

بر اساس چارچوب مفهومی مبتنی بر پایداری، مسئولیت پاسخگویی عمومی در گزارش‌های شرکت‌ها گنجانده شده است. اصول پایداری در گزارشگری، نگرشی است که به ایجاد ارزش بلندمدت برای سهامداران با در نظر گرفتن فرصت‌های بالقوه آینده و مدیریت ریسک در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و محیطی، تاکید دارد.

سازمان گزارشگری جهانی، از سال ۱۹۹۷ گزارشگری پایداری سازمان‌ها را محور فعالیت‌های خود قرار داده و رهنمودهایی نیز برای آن منتشر نموده است. در شاخص‌های پایداری^{۱۱} ارائه شده در سال ۲۰۰۶، گزارشگری پایداری شامل شاخص‌های پایداری اقتصادی و محیطی و منابع انسانی و مسئولیت‌های اجتماعی بوده و روی شاخص‌های عملکرد برای ارزیابی پایداری تاکید دارد. این سازمان، اخیراً رهنمودهایی را برای اصول و رویه‌های گزارشگری و نگرش‌های مدیریت ارائه نموده است. تجزیه و تحلیل شاخص‌های عملکرد پایدار، بر اساس رهنمودهای سازمان گزارشگری پایداری می‌باشد. برخی از اصول اساسی این رویکرد گزارشگری، دربرگیرنده رسالت و استراتژی سازمانی، ساختار حاکمیت و سیستم‌های مدیریت می‌باشد. همچنین، جنبه دیگر مرتبط با سنجش پایداری، تجزیه و تحلیل مدیریت ریسک است که از دیدگاه توسعه پایدار به‌طور خاص روی دارایی‌های نامشهود تاکید دارد.

سازمان گزارشگری پایداری بهترین رهنمودهای عملی را برای گزارشگری پایدار فراهم می‌آورد. اما این رهنمودها اجباری یا الزامی نیستند و بسیاری از سازمان‌ها گزارش‌های خود را بر مبنای چارچوب اختیاری تهیه می‌نمایند. این امر، سبب بروز مشکلاتی در امر مقایسه می‌شود. به‌رغم این مشکلات، در سال‌های اخیر شاخص‌ها و ساختارهای سازمانی که مروج و منعکس‌کننده ابعاد پایداری باشد، ارائه شده و چارچوب مفهومی پایداری، نقطه شروع مفیدی برای سازمان‌ها در جهت آغاز انعکاس و گزارشگری آثار محیطی و اجتماعی آنان، فراهم آورده است.

اساساً هیچ استاندارد برای گزارشگری پایداری وجود ندارد و روش‌ها و مدل‌های گزارشگری آثار اجتماعی و محیطی، در کشورهای مختلف متفاوت است و عناوین مختلفی از جمله گزارشگری محیطی، گزارشگری پایداری،

درباره وضعیت مالی، عملکرد و تغییرات در وضعیت مالی واحد تجاری برای استفاده کنندگان داخلی و خارجی است به گونه‌ای که تصمیم‌گیرندگان را در اتخاذ تصمیمات مناسب کمک نماید. از طرف دیگر، سیستم حسابداری متداول در حسابداری مالی و حسابداری مدیریت، برای یک اقتصاد صنعتی طراحی و ایجاد شده است. این در حالی است که از دهه ۱۹۹۰-۱۹۷۰، اقتصاد صنعتی به دلیل تجدید ساختار صنعتی فراسوی تولید سنتی، به تولید فناوری پیشرفته تغییر یافته و علاوه بر این، تجارت الکترونیک به طور فزاینده‌ای با رویکرد جهانی گسترش یافته است. در واقع، اقتصاد جدید از اقتصاد صنعتی به اقتصاد خدماتی تغییر شکل یافته و روی ایجاد ارزش از طریق محرک‌های غیرفیزیکی و نامشهود تمرکز دارد. در قرن ۲۱ یکی از مهم‌ترین عوامل موفقیت تجاری و رشد اقتصادی، انعکاس سطح انتظارات اجتماعی از جنبه تجاری و توجه به ملاحظات اجتماعی و محیطی است. در واقع، مسئولیت پاسخگویی تجاری به فراسوی انتظارات سهامداران بسط یافته است. امروزه، تغییر سیستم حسابداری مالی و حسابداری مدیریت متداول (سنتی) برای برآورده ساختن نیازهای جدید ذی‌نفعان، یک ضرورت تلقی می‌شود. چارچوب گزارشگری جدید، بر مبنای دامنه وسیعی از اصول از جمله اصل قابلیت پاسخگویی عمومی، حاکمیت شرکتی و پایداری پایه‌گذاری شده است. به عبارت دیگر، یک چشم‌انداز بلندمدت و حمایت از سرمایه‌های طبیعی و توجه به ابعاد اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی به همراه فرهنگ خلاقیت و نوآوری مورد توجه می‌باشد و از هرگونه ریسک جدی و زیان و خسران به امیدهای نسل‌های آینده، پرهیز می‌شود. از آنجایی که اساساً هدف اصلی گزارشگری مالی سنتی سهامداران هستند، گزارشگری پایداری به دنبال برآورده ساختن نیازهای کاربران با کیفیت اطلاعاتی بالا می‌باشد. افزایش کیفیت اطلاعات از طریق الزامات نهادهای تدوین‌کننده مقررات، سبب بهبود سیستم‌های اطلاعاتی داخل واحد تجاری و اعتبار و شهرت آنان برای فراهم کردن اطلاعات کیفی مناسب و مطلوب خواهد شد.

ارائه اطلاعات در قالب گزارشگری پایداری، برای

کاربران مختلف نه تنها شامل بعد اقتصادی، بلکه دربرگیرنده ۸۱ ابعاد اجتماعی و محیطی نیز می‌باشد. اصول اساسی

گزارشگری مسئولیت شرکت‌ها و گزارشگری عمومی، برای این نوع گزارش‌ها مورد استفاده می‌باشد. واضح است که اختلافات اساسی و جدی بین نیازها و ضرورت گزارشگری مناسب و داده‌های قابل دسترس برای عموم جهت این امر، وجود دارد. بنابراین، در حال حاضر می‌توان گفت که هیچ شرکتی به طور واقعی گزارشگری پایداری را انجام نمی‌دهد. با توجه به بحث‌های موجود در خصوص چگونگی تعریف پایداری، این امر جای تعجب ندارد. از این رو، این سوال اساسی قابل طرح است که چرا شرکت‌ها در حال افزایش سرمایه‌گذاری برای گزارشگری پایداری هستند. آیا آنان از وضعیت مناسبی برای دستیابی به پایداری برخوردارند؟ محرک‌های اصلی برای افزایش توجه به موضوع پایداری در شرکت‌ها چیست؟ برخی از این دلایل احتمالی را می‌توان رقابت و مدیریت ریسک و نوآوری و بازارهای نوظهور و اعتبار و شهرت و افزایش الزامات گزارشگری برشمرد. در واقع، ترکیبی از همه این عوامل سبب توجه چشمگیر به گزارشگری پایداری در سطح جهانی است.

تلاش‌های بسیاری نیاز هست تا همسان‌سازی و یکنواختی بین نهادهای دولتی و حرفه‌ای بین‌المللی و ملی تدوین‌کننده استانداردها رخ دهد. حسابداری محیطی و حسابداری بهای تمام شده کامل، گام‌هایی در جهت دستیابی به مسیر حسابداری برای پایداری است و حسابداری، ابزار فراهم کردن قابلیت رویت آثار فعالیت‌های سازمان است، به گونه‌ای که تصمیمات اثرگذار در آینده اتخاذ شود. البته، شاید حسابداری به‌تنهایی برای رفع مشکلات و شکاف موجود در ادبیات پایداری و گزارشگری آن، کافی نباشد؛ بلکه اطلاعاتی باید فراهم گردد تا بتوان با یک الگوی نوین و در راستای توسعه پایداری، به اندازه‌گیری و گزارشگری پایداری پرداخت و ملاحظات و شاخص‌های پایداری را در فرایند تصمیم‌گیری یکپارچه نمود. اقتصاد پایدار و به تبع آن لزوم حسابداری پایداری، مقوله‌ای نوظهور در سیستم‌های سازمانی و محیطی است که هدف اصلی آن دخالت دادن کلیه آثار فعالیت‌ها در فرایند تکمیل و تبدیل داده به اطلاعات می‌باشد.

گزارشگری پایداری در مقابل گزارشگری مالی سنتی

هدف اصلی گزارشگری مالی، فراهم آوردن اطلاعاتی

گزارشگری پایداری، شامل موارد زیر است:

۱- شفافیت،

۲- مربوط بودن،

۳- قابلیت اتکا،

۴- قابلیت مقایسه،

۵- قابلیت فهم،

۶- به موقع بودن،

۷- جامعیت،

۸- قابلیت رسیدگی و حسابرسی، و

۹- محتوای پایداری.

اغلب اجزای گزارشگری پایداری، ابعاد محیطی، اجتماعی و اقتصادی هستند که می توان در مدل پنج گانه

سرمایه به روش زیر خلاصه نمود:

انواع سرمایه	ابعاد سرمایه
سرمایه تولیدی	اقتصادی
سرمایه مالی	
سرمایه انسانی	اجتماعی
سرمایه اجتماعی	
سرمایه طبیعی	محیطی

گزارشگری پایداری باید اطلاعات مفیدی را فراهم نماید که با شفافیت و افشای کامل همراه بوده و مطابق اصول حسابداری، به صورت درست و منصفانه ارائه گردد. نکته حائز اهمیت این است که اصول پایداری باید به نحو مطلوب به کار گرفته شود، به گونه ای که بتواند منعکس کننده واقعیت های اقتصادی به همراه رعایت معیارهای اخلاقی باشد و محتوای آن علاوه بر عملکرد شرکت های گزارشگر، دامنه وسیعی از ابعاد اجتماعی و محیطی را دربرگیرد. البته، انعکاس عملکرد از جنبه های اجتماعی و محیطی با دیدگاه کلان جامعه، با محدودیت های بسیاری مواجه است و مباحثات بسیاری نیز در این خصوص توسط صاحب نظران نویسندگان مطرح می شود.

مقوله پایداری، موضوعی است که هنوز جامعه با تعریف کامل و مفهومی آن در کشمکش است. با وجود این، به خاطر تنوع فعالیت شرکت ها و گستردگی آنها، توجه به گزارشگری پایداری نیز افزایش یافته است. اگرچه هنوز یک مدل گزارشگری با معیارهای سنجش و اندازه گیری قابل اتکا

برای پایداری وجود ندارد، از حسابداران انتظار می رود تا اطلاعات بیشتری را نسبت به گذشته برای گزارش های مدیریتی فراهم آورند. ادبیات حسابداری برای پایداری، هنوز کامل نبوده و روش های متفاوت و متنوع گزارشگری و شاخص های مختلفی برای پایداری وجود دارد. همچنین، ضرورت دارد که این شاخص ها به طور اثربخش در فرایند نتیجه گیری یکپارچه شود. بنابراین، نقش حسابداران در این فرایند برای شفافیت فعالیت های تجاری به خصوصی در حوزه آثار اجتماعی و محیطی، افزایش می یابد. البته، این امکان هست که با وجود الزامات گزارشگری، مشارکت بیشتری توسط سازمان ها برای این موضوع ایجاد گردد.

شاخص های سنجش عملکرد پایداری

در حال حاضر، عملکرد پایداری^{۱۲} شرکت ها در سه بخش اقتصادی، اجتماعی و محیطی که اشاره به مسئولیت اجتماعی شرکت ها دارد، براساس شاخص های سازمان گزارشگری جهانی و بر مبنای توسعه پایدار بلندمدتی صورت می گیرد که از سال ۲۰۰۰ منتشر شده و هر سال نیز مورد تجدید نظر قرار گرفته است. شاخص های عملکرد، در سه بعد اقتصادی، اجتماعی و محیطی، به اختصار در ذیل معرفی شده است:

۱- شاخص های عملکرد اقتصادی: شاخص های عملکرد اقتصادی به سنجش نتایج اقتصادی حاصل از فعالیت های سازمان برای سهامداران آن می پردازد. در حالی که شاخص های مالی اساساً بر قابلیت سودآوری سازمان تمرکز می نماید، شاخص های اقتصادی روی روش و میزان تغییر وضعیت اقتصادی سهامداران به عنوان پیامد فعالیت های سازمان، تاکید دارد. شاخص های اقتصادی به دو دسته طبقه بندی می شوند که هر دسته به آثار مستقیم و غیرمستقیم واحد گزارشگر روی دامنه وسیعی از ذی نفعان بستگی دارد. شاخص های آثار مستقیم اقتصادی، جریان پولی بین سازمان و ذی نفعان اصلی اش را مورد سنجش و ارزیابی قرار می دهد. این شاخص ها هم به ارزش افزوده اقتصادی^{۱۳} فعالیت های سازمان می پردازند و هم با توجه به شاخص های حضور در بازار، تعامل بین سازمان و بازارهای خاص را مورد بررسی قرار می دهند. شاخص های آثار غیرمستقیم اقتصادی، به سنجش آثار (هزینه ها و منافع) خارجی ناشی از

در گزارشگری از آن جهت حائز اهمیت است که در ایجاد ارزش آینده برای سازمان در اقتصادهای دانش محور، دارایی های نامشهود از جایگاه ویژه ای برخوردار هستند و قابلیت ها و پتانسیل های سازمان در آینده، وابسته به این نوع دارایی هاست. در دو یا سه دهه اخیر، منابع غیر فیزیکی به عنوان دارایی های نامشهود در مقایسه با دارایی فیزیکی و مشهود یک واحد تجاری، در حال رشد روزافزونی بوده است. از دیدگاه اقتصادی، دارایی یک منبع تحت کنترل واحد تجاری است که در جریان عملیات منافع اقتصادی آینده دارد. دارایی، زمانی نامشهود تلقی می شود که غیر پولی و قابل شناسایی بوده و فاقد وجود فیزیکی، ولی قابل رویت باشد. از این رو، بسیاری از دارایی های نامشهود در مفهوم حسابداری سنتی دارایی تلقی نمی شود. در واقع، یک سازمان دارای دارایی نامشهود با اهمیتی است که مالک آن نمی باشد؛ از جمله می توان به سرمایه انسانی (دانش)^{۱۴}، سرمایه سازمانی^{۱۵} (ظرفیت فعالیت های سازمان و سرمایه)، خلاقیت و نوآوری اشاره نمود. در واقع، دارایی های نامشهود ذخایر سازمان می باشند و درجه ریسک تجاری سازمان، کاملاً وابسته به این گونه دارایی هاست. سرمایه نامشهود^{۱۶} می تواند بدون افزایش سرمایه فیزیکی افزایش یابد و از طرف دیگر، بدون صرف منابع پولی، امکان ایجاد ارزش در سازمان وجود خواهد داشت. سرمایه گذاری در دارایی های نامشهود می تواند به معنای دستیابی به مزیت رقابتی باشد که به دست آوردن آن به عنوان یک فرصت، در محیط تجاری رقابتی امروزی به سادگی امکان پذیر نیست. بنابراین، سرمایه گذاری در دارایی های نامشهود دارای منافع بیشتری از سرمایه گذاری در دارایی های مشهود به دنبال دارد. لذا آثار این نوع دارایی ها و سرمایه گذاری در آن، باید تجزیه و تحلیل و ارزش گذاری و در فرایند گزارشگری گنجانده شود. یکی از مهم ترین دارایی های نامشهود که منجر به ایجاد ارزش می گردد، دارایی انسانی است که تاکنون روش ها و مدل های مختلفی برای اندازه گیری و سنجش آن ارائه شده است.

فعالیت های سازمان می پردازند که در مبالغ پولی معاملات به طور کامل منعکس نمی شود. این فعالیت ها روی سیستم های اقتصادی محلی، منطقه ای و جهانی اثرگذار هستند. آثار غیر مستقیم فعالیت های سازمان، یک جنبه با اهمیت نقش سازمان به عنوان یک مشارکت کننده در تغییرات اقتصاد اجتماعی، به ویژه در اقتصادهای نوظهور است. البته، هنوز هیچ چارچوب و روش مشخص و تعریف شده ای برای تجزیه و تحلیل آثار خارجی یا عمومی وجود ندارد. درجه توجه و تاکید بر آثار غیر مستقیم اقتصادی، به طور قابل توجهی بستگی به متغیرهایی از قبیل اندازه و حوزه جغرافیایی فعالیت سازمان، ماهیت عملیات، نوع تولیدات، زنجیره عرضه و مشتریان آن دارد.

۲- شاخص های عملکرد محیطی: بعد محیطی مقوله پایداری، به آثار سازمان بر سیستم های طبیعی از جمله اکوسیستم، زمین، و آب و هوا می پردازد. بعد محیطی پایداری، بیشترین و عمیق ترین پیامدهای سه بعد مرتبط با پایداری محسوب می شود. شاخص های عملکرد پایداری بر اساس مفهوم چرخه عمر، مصرف منابع، آلودگی زیست محیطی، حمل و نقل و سایر عوامل می باشد که هزینه ها و منافع بعد محیطی عملکرد و فعالیت های سازمان را در بر می گیرد.

۳- شاخص های عملکرد اجتماعی: بعد اجتماعی پایداری، به آثار سازمان بر سیستم های اجتماعی که در آن فعالیت دارد می پردازد. عملکرد اجتماعی، می تواند از طریق تجزیه و تحلیل آثار سازمان بر سهامداران و ذی نفعان در سطح محلی، ملی و جهانی صورت گیرد. همچنین، شاخص های اجتماعی بر دارایی های نامشهود سازمان از جمله منابع انسانی نیز اثرگذار می باشد. شاخص های اجتماعی در سه حوزه فعالیت های نیروی کار، حقوق انسانی و توسعه اجتماعی مطرح است. بسیاری از موارد اجتماعی که مشمول سنجش عملکرد هستند، قابلیت کمی و اندازه گیری ندارند و عمدتاً به عنوان معیارهای کیفی سیستم های سازمان و عملیات آن در سیاست ها و رویه های مدیریت، قابل بررسی هستند.

اقدام نامشهود، عامل کلیدی در گزارشگری پایداری

شاید یکی از جنبه های مورد توجه در گزارشگری پایداری، ارزش گذاری و افشای دارایی های نامشهود باشد. این وظیفه

به طور کلی، روش های جاری حسابداری مالی باید تغییر

یابد. ظهور اقتصاد نامشهود، مستلزم ارائه انواع جدیدی از

گزارش های سالانه شرکت هاست. توجه هر چه بیشتر به

ارزش گذاری و انعکاس دارایی های نامشهود، سبب بهبود و

افزایش کیفیت اطلاعات در ترازنامه خواهد شد و حتی آثار آن سبب شفافیت اندازه‌گیری سود خواهد گردید. لذا حسابداری برای دارایی‌های نامشهود، یکی از بزرگترین چالش‌های پیش روی حسابداری و حسابداران می‌باشد که باید به گونه‌ای درست و منصفانه سنجش و اندازه‌گیری و گزارشگری همه دارایی‌های نامشهود در عملکرد اجتماعی شرکت‌ها صورت پذیرد؛ در حالی که هنوز بهای تمام شده تاریخی، شالوده سنجش و اندازه‌گیری در سیستم حسابداری باقی مانده است. حرکت در راستای دستیابی به این هدف مهم و رفع چالش‌های آن، نمی‌تواند به سادگی عملی و ممکن گردد. از این رو، ایجاد چارچوبی همگون و منظم برای گزارشگری دارایی‌های نامشهود به منظور افشای اطلاعات قابل مقایسه و افزایش قابلیت اعتماد ذی‌نفعان، ضرورت دارد.

نتیجه‌گیری

در قرن ۲۱، فرایند گزارشگری تجاری به جای تاکید صرف بر سهامداران، گرایش به برآورده ساختن نیازهای طیف وسیعی از ذی‌نفعان دارد و بر همین اساس، گزارشگری پایداری شکل گرفته است. نقش گزارشگری پایداری، ارائه تصویری جامع از فعالیت‌های سازمان و فراهم کردن دیدگاهی متوازن از آثار و منافع آن در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و محیطی است. در این راستا، تعریف شرایط معین برای گزارشگری پایداری، یکی از چالش‌های اساسی محسوب می‌شود. مرزهای اصول گزارشگری پایداری برای تسامین انتظارات ذی‌نفعان، باید فراسوی مرزهای گزارشگری مالی سنتی توسعه یابد. براساس گزارشگری پایداری، عملکرد اقتصادی کلیه معاملات اقتصادی سازمان را در برمی‌گیرد و در آن از معیارهای متداول حسابداری مالی نیز استفاده می‌شود. این در حالی است که دارایی‌های نامشهود به‌طور منظم در صورت‌های مالی ارائه نمی‌شود. در ربع قرن اخیر، دارایی‌های نامشهود به تدریج در صورت‌های مالی شرکت‌ها از اهمیت بیشتری برخوردار شده است. در واقع، رشد و ارزش شرکت از طریق توسعه دارایی‌های نامشهود دست‌یافتنی است. اما مدل‌های سنجش و ارزشگذاری این نوع دارایی‌ها به‌عنوان بخشی اساسی از توسعه استراتژی مدیریت و ابزار مدیریت

استراتژیک، چندان مورد توجه قرار نگرفته است.

اگر چه روند گزارشگری پایداری در حال رشد است، اما هنوز در سطح جهان فقط ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰ شرکت گزارش‌های پایداری را تهیه و ارائه می‌نمایند. در حال حاضر، گزارشگری ابعاد غیرپولی یا پایداری، فقط در شرکت‌های بزرگ و چندملیتی مورد توجه می‌باشد و هنوز در شرکت‌های کوچک و تک‌مالکی ضرورت تهیه گزارش‌های پایداری احساس نمی‌شود. گزارش‌های پایداری می‌تواند یک منبع مزیت رقابتی تلقی شود که هنوز به خوبی درک نشده است و هنوز نیاز به تلاش بیشتر در جهت تشریح منافع آن احساس نمی‌شود. رهنمودهای موثر و استانداردهای جهانی، برای دستیابی به اهداف گزارشگری پایداری مفید خواهد بود. سرمایه‌گذاران در بازار سرمایه به‌طور فزاینده‌ای به دنبال شرکت‌هایی هستند که بیشترین بهترین توجه را به ابعاد پایداری نشان می‌دهند. مفهوم قابلیت پایداری شرکت، برای سرمایه‌گذاران جذاب شده است، زیرا هدف آن افزایش ارزش سهامداران با نگرش جامع و چندبعدی در بلندمدت است. از آنجایی که اندازه‌گیری مالی (کمی) عملکرد پایداری شرکت‌ها رو به افزایش می‌باشد، ارزیابی ریسک و بازده مورد انتظار عملکرد مدیریت شرکت‌ها، با نگرش پایداری نیز امکان‌پذیر خواهد شد و سرمایه‌گذاری در ابعاد پایداری، برای سرمایه‌گذاران یک مزیت نسبی تلقی گردیده و یکی از عوامل اساسی موقعیت تجاری به‌شمار می‌رود. عملکرد پایداری شرکت‌ها، یک محرک اصلی برای تشویق و ترویج سرمایه‌گذاری با رویکرد پایداری است که دارای منافع متقابل برای شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران می‌باشد و آثار مستقیمی بر توسعه اقتصادی و اجتماعی جهان به دنبال خواهد داشت.

پی‌نوشت‌ها:

- 1- Sustainability Reports
- 2- Sustainable Development
- 3- Natural Capital
- 4- International Accounting Standard Board (IASB)
- 5- Financial Accounting Standard Board (FASB)
- 6- Sustainability Measurement

فصل آوران دانش آسیا



اراده دهنده نرم افزارهای مالی، اداری و بازرگانی

✓ نرم افزار بامداد

راهکار جامع مالی و اداری شرکتها

✓ نرم افزار آسیا

مناسب کسب و کارهای کوچک

- قابل تطبیق با گردش کار شرکتهای مختلف
- کاربری آسان و راه اندازی سریع
- پویایی و قابلیت تغییر در جهت رفع نیاز مشتریان

www.fdasys.com

تهران: ۸۸۴۲۵۹۶۲-۸۸۴۰۵۷۱۰

نماینده اصفهان: ۰۹۱۳۳۰۶۱۲۶۱

- 7- Full Cost Accounting
- 8- Balanced Financial Reporting
- 9- Global Reporting Initiate (GRI)
- 10- Triple Bottom Line (TBL)
- 11- Sustainability Indicator
- 12- Sustainability Performance
- 13- Economic Value Added (EVA)
- 14- Knowledge Capital
- 15- Organization Capital
- 16- Intangible Capital

منابع:

۱- برزگر، قدرت اله، حسابداری و توسعه پایدار، ماهنامه حسابداری، شماره

۱۶۸، دی ۱۳۸۴

2- GRI, **Sustainability Reporting Guidelines: On Economic, Environmental and Social Performance**, Global Reporting Initiative, Boston, MA, 2000

3- Kolk, A., **A Decade of Sustainability Reporting: Developments and Significance**, International Journal of Environment and Sustainable Development, 3(1), 2004, 51-64

4- Labelle, R., A. Schatt, B. Sinclair-Desgagne, **Corporate Sustainability Reporting**, J. Allouche, ed., Corporate Social Responsibility, Volume 1: Concepts, Accountability and Reporting, Palgrave Macmillan, 2006, 376

5- Yves Coupin and Didier Beutier, **Corporate Reporting on Sustainability Performance: A New Challenge and a Learning Process**, World Nuclear Association Annual Symposium, 2003, 3-5 September, London

6- **Accounting for Sustainability PART I: A review of Academic Literature**, A Report From the Accounting For Sustainability Group, convened by HRH The Prince of Wales, December, 2006

7- ICAEW, **Sustainability: The Role of Accountants** (Institute of Chartered Accountants in England and Wales), 2004



انجمن حسابداران خبره ایران



موسسه آموزشی و پژوهشی اتاق بازرگانی
و صنایع و معادن ایران

دوره‌های حسابداری و مدیریت مالی موسسه آموزشی و پژوهشی اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران با همکاری انجمن حسابداران خبره ایران

دوره‌های حسابداری و مالی کوتاه‌مدت و بلندمدت:

کد	نام دوره	مدت دوره	شهریه	پیش‌نیاز
دوره			ریال	
۴۰۱	حسابداری مالی (۱)	۶۰ ساعت	۹۰۰,۰۰۰	حداقل دیپلم
۴۰۲	حسابداری مالی (۲)	۶۰ ساعت	۹۵۰,۰۰۰	۴۰۱
۴۰۵	حسابداری صنعتی (۱)	۶۰ ساعت	۹۵۰,۰۰۰	۴۰۲
۴۰۶	حسابداری صنعتی (۲)	۵۰ ساعت	۱,۰۰۰,۰۰۰	۴۰۵
۴۰۷	حسابداری مدیریت	۴۰ ساعت	۲,۰۰۰,۰۰۰	۴۰۶
۴۰۸	مدیریت مالی	۲۰ ساعت	۱,۰۰۰,۰۰۰	۴۰۲
۴۰۹	حسابداری تلفیقی	۲۰ ساعت	۲,۰۰۰,۰۰۰	لیسانس حسابداری یا مرتبط
۴۱۰	حسابرسی داخلی و عملیاتی	۳۰ ساعت	۱,۳۰۰,۰۰۰	۴۰۲
۴۱۲	قانون مالیاتهای مستقیم	۳۵ ساعت	۹۰۰,۰۰۰	۴۰۲
۴۱۳	مدیریت مالی برای مدیران غیر مالی	۴۰ ساعت	۱,۵۰۰,۰۰۰	۳ سال سابقه مدیریت
۴۱۴	مدیریت سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار و مهندسی مالی	۲۰ ساعت	۲,۰۰۰,۰۰۰	لیسانس حسابداری یا مرتبط
۴۱۶	تجزیه و تحلیل و طراحی سیستمهای حسابداری	۳۰ ساعت	۱,۳۵۰,۰۰۰	لیسانس حسابداری یا مرتبط
۴۱۷	اصول برنامه‌ریزی و بودجه	۲۰ ساعت	۱,۰۰۰,۰۰۰	لیسانس حسابداری یا مرتبط
۴۱۸	صورت جریان وجوه نقد	۱۸ ساعت	۱,۰۰۰,۰۰۰	لیسانس حسابداری یا مرتبط
۴۱۹	تهیه و ارائه صورت‌های مالی (استانداردهای حسابداری ۲۰۱، ۲۰۶ و ۱۴)	۲۰ ساعت	۱,۳۰۰,۰۰۰	لیسانس حسابداری یا مرتبط
۴۲۰	صورت مالی نمونه	۱۲ ساعت	۸۰۰,۰۰۰	لیسانس حسابداری
۴۲۰	استفاده از نرم‌افزارهای حسابداری	۴۰ ساعت	۱,۲۰۰,۰۰۰	۴۰۲
۵۰۱	دوره عالی حسابداری و مدیریت مالی	۲۶۰ ساعت	۶,۵۰۰,۰۰۰	لیسانس حسابداری یا مرتبط
۵۰۲	دوره تکمیلی و امور مالی (۱)	۲۶۰ ساعت	۵,۰۰۰,۰۰۰	۴۰۲
۶۰۱	حسابداری مالی به زبان انگلیسی	۶۰ ساعت	۱,۶۰۰,۰۰۰	حداقل لیسانس مرتبط
۶۰۲	حسابداری صنعتی و مدیریت مالی به زبان انگلیسی	۶۰ ساعت	۱,۸۰۰,۰۰۰	۶۰۱
۷۰۱	کاربرد Excel در حسابداری	۳۰ ساعت	۱,۲۰۰,۰۰۰	۳۰۱ و ۳۰۲
۷۰۲	کاربرد Access در حسابداری	۳۰ ساعت	۱,۲۰۰,۰۰۰	۳۰۱ و ۳۰۲

در صورت نیاز به اطلاعات بیشتر می‌توانید با موسسه آموزشی و پژوهشی اتاق بازرگانی به آدرس زیر مراجعه یا با تلفن‌های مرکز تماس حاصل فرمایید.

خیابان انقلاب، میدان فردوسی خیابان شهید موسوی (فرصت جنوبی) شماره ۳۶

تلفن ۵-۸۸۸۱۰۵۳۴-۸۸۸۱۴-۰۰ نمابر ۸۸۸۲۸۷۸۷